

Pe un an . 88.— Oro.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40 —
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napotază

Literatură...

II.

Dacă aş avea câteva milioane și m-aş numi prinț, aş clădi un castel, cu săli luminoase, tapetate cu mătase vișinie, aş mobila camerele cu cele mai scumpe podoabe ale lemnului. La masă aş lăsa să servească sclave din India, cari își înțeleg sclăvia lor de-a cânta din harfă și a arde pe tave de argint flori veștede, pe masă tacâmurile ar fi de argint și cupele de aur și vinul ar fi massic...

„Castelul idealistilor”... Asilul poezilor — i-aș spune, dacă aş avea câteva milioane și m-aș numi prinț.

Dar cel ce se numește prinț și are milioane, în castelul lui nu deschide camerele pentru poezi, ci pentru dansatoare, bietul cântăreț rămâne și astăzi afară la ușe și plânsul lăutelor ștregare îl acopere cu plânsul său veritabil.

Soarta scriitorului român este și astăzi o oscilare între o coajă de pâine și între un joben. Jobenul îl porți numai la audiențe festive, când trebuie să declamezi madrigaluri cutărei prințese pudrate, iar coaja de pâine te urmărește mereu ca o umbră: ești scriitor român și vei muri flămând.

Și dacă mă gândesc ce înseamnă pentru un neam un scriitor și ce face adesea neamul pentru un scriitor, trebuie să fac pe subțirele și să gădilesc pânțele burgezului: nene Cațavencu, până când vei mistui, nu ți-a ajuns? Nu simți că mai este un alt glas decât acel, ce înseamnă plesnirea mațelor tale late?... Și nene Cațavencu mi-ar răspunde cu glasul vibrător de vin: Amice, pen-

tru mine nu există altă fericire decât a avea bani în bancă, a-mi vedea portretul în sala cutărei reuniuni de înmormântare, a mânca mititei cu hirean și a juca Dumineca popice... ce-mi pasă mie de Eminescu tău? Puțin mă interesează Caragiale ori Vlahuță — și vrei să-ți spui că niciodată n'am citit versuri de Coșbuc?... Vrei să mă duci în muzeu, să văd în piatră cioplită femeea? Dar nu este mai frumoasă femeea dacă nu este de piatră și dacă este a mea? Vrei să-mi arăți pânze, pe cari sunt colori roșii, albastre, verzi, albe și să-mi spui: iată un Grigorescu? Pentru Dumnezeu, dar n'am văzut destule pânze colorate în fața panoramei? Și tigri și lei și hiene vedeam vopsite pe pânză! Și vrei să mă duci la concert, să văd asudând un tânăr palid, cu plete de berbec? Și vrei să mă înduioșez de... C... cop... chop... ei, naiba, ...Chopinul tău? Pe mine frate, mă înduioșează un lăutar din cârciuma din răspântie, căci Popescu petrece...

Și dacă mă gândesc că ecoul acestor fantezii se găsește în sufletul societății noastre, trebuie să ascund cuvintele triviale, injurăturile rudimentare și sincere, în fraze politicoase: „noi, Românii suntem un popor mult prea sărac, ca să putem susținea scriitorii noștri, nu ne putem asemui cu Europa, căci acolo sunt mii și mii de instituții, ce sprijinesc literatura, nu sunt ecouri ce se repetă zilnic în ziare și în public”. Și deviza aceasta folosită ca scuză, ne-a dejosit literatura și literații, a lăsat în mâna unor mercenari manifestațiile cele mai sfinte ale sufletului românesc, a iertat diletantismul dibuitor și a dezvoltat poezia de ocazie, căreia i-s'a dat acelaș calificativ ca și celui mai artistic product

al literaturii noastre. Revistele cu copertă colorată și cu reclame de-o șchioapă, teatrele și casele de editură puține-multe câte le avem, exploatează pe scriitor fără resemnare, scriitorul român, durere, este o victimă a nesolidității breslei literare (nu protestați domnilor, breaslă am numit societatea noastră), scriitorul român trăește și astăzi în secolul XX-lea, viața bohemilor lui Murger. Câțiva, dintre norocoși, îndeosebi acei, ce în loc să furnizeze idei, furnizează cereale și în loc să instrună harfa, iscălesc „frachtbrief”-ul pentru Berlin, au scăpat de griile vieții zilnice și închiriază camere elegante în hotelurile bucureștene. Mai câțiva „scriitori”, cari fac pe lacheii la Curte și traduc din nemțește romanele englezești ale damelor române de elită. Aceștia își pot pune jobenul pe cap și pot fluera arii din opere italiene, căci vântul nu le fluera la ferești arii din operele veșnicei sărăcii românești. În șirul „scriitorilor” eleganți trece și diplomatul, bancherul, profesorul universitar, deputatul etc., care negreșit trebuie să aibă măcar o piesă căzută cu succes la Teatrul Național și care dă bacșiș princiar derbedeului, care îi spune cu hangtare, în diferite locuri publice: „maestre”. Dar în afară de „scriitorii” eleganți, rutinați și sclivișiți, cari își prepară nemurirea în Jockey club la un poker, simțind afinitatea dintre un cal de rassă și Pegaz... înafară de proconsulii Lybiei cu toga virilă, există și foarte mulți, poate sute de scriitori români, cărora jobenul le-ar însemna încoronarea foamei sistematice și soarta acestor scriitori, mă face să fiu iarăș indispus.

Nu știu de ce, chiar astăzi îmi ajunge în mână un contract ce a legat un fericit autor

Un păcat social.

(Pentru poporul rus și oricare alt popor).

Traducere liberă din nemțește.

De Dr. P. R.

(5)

Intocmai așa fac acei Ruși, fie guvernamentali, fie din opoziție, cari pentru poporul ce suferă neîncetat în lipsa de pământ, voesc să introducă tot felul de îmbunătățiri, numai acelea nu, pe cari le dorește poporul și cari singure i-ar putea aduce o soartă mai bună, anume: dreptul egal, pentru toți oamenii, la proprietatea de pământ.

Din necesitate își poate omul explica cum paraziții europeni, cari nu trăesc nemijlocit din muncă lucrătorilor lor britici, francezi, germani, ci din cea a lucrătorilor din colonii, și cari astfel necunoscând suferințele și lipsurile acestor lucrători, fantazează despre un viitor stat social, în interesul căruia doresc să educe omenimea. Asemenea e explicabil cum aceia, în conștiința lor dominantă se recrează cu lupte la alegeri, cu vorbiri de parlament și cu alte asemenea, ceea ce ei numesc știință și artă.

Adevărații câștigători de pâne pentru acești paraziti europeni sunt muncitorii din India, Afri-

ca și Australia și în parte și din Rusia — lucrători pe cari ei nu-i văd.

La noi Rușii lucrul stă altfel. Noi nu avem colonii, unde sclavi necunoscuți să ne dea pâine în schimbul produselor de fabrici a lucrătorilor indigeni. Noi nu ne trăim viața rușinoasă din sudoarea muncitorilor noștri din colonii, producătorii pâinei noastre sufer greu înaintea ușilor noastre.

Noi ne vedem păcatul mereu înaintea ochilor noștri.

Și ce se întâmplă? În loc să luăm parte la lipsa celor ce muncesc pentru noi, în loc să le ascultăm dorințele, facem planuri pentru organizații socialiste în viitor — sub pretextul de a le face servicii — iar în prezent ne ocupăm cu aceea ce ne place și ni se pare a fi de folos poporului, pe când în realitate stoarcem și cea din urmă putere din ei, cari ne hrănesc pe noi, paraziții lor.

În interesul binelui poporului năzuim să sistăm cenzura ziaristică și exilul arbitrar, să înființăm tot felul de școale, ba chiar și școale de agronomie, să înmulțim numărul spitalelor, să desființăm pașapoartele, să introducem o inspecție la fabrici și asigurarea contra nefericirilor, să ușurăm cumpărarea de pământ din partea țăranilor prin mijlocirea băncilor și multe altele.

N'avem decât să privim suferințele neîncetate ale milioanele de oameni; cum moșnegi, femei, copii mor din lipsa de nutremânt; cum urmează după aceștia alții, cari cad jertfă disproporției dintre munca încordată ce o prestează și nutremântul slab ce-l au; n'avem decât să ne gândim la servilismul, umilirea și prada de energie a unei bune părți din populația noastră la țară — toate aceste pricinuite de lipsa de pământ — pentru a înțelege că astfel de mijloace, ca sistarea cenzurei ziaristice, a exilului, arbitrar etc. la cari se gândesc așa numiții servitori ai poporului, chiar dacă ar fi realizate, nu sunt decât un picur neînsemnat în oceanul mizeriei de care suferă poporul.

Cei ce sunt responsabili pentru binele poporului, prin amânarea prea îndelungată a îmbunătățirilor proiectate, nu numai lasă milioane de oameni în sclăvie continuă, ci mai mult, unii dintre acești bărbați progresiști năzuiesc a sili poporul, prin potențarea suferințelor lui, să părăsească viața obicinuită, fericită și înțeleaptă dela țară, pentru a o înlocui cu viața nouă de fabrică.

Poporul rus e aproape singurul popor din Europa în preponderanță agricol și ca atare voeste să rămână și mai departe: din cauza aceasta stă în fruntea adevăratei mișcări progresiste care voeste rezolvirea chestiei muncitorești. Și tocmai acest popor rus e invitat din

strein cu câteva case de editură, teatre, varieturi și cinematografe. Autorul strein agonisește anual cel puțin 100—150 mii de franci și nici nu este scriitor de mână întâi. Sunt convins că dintre scriitorii noștri mai noi, oricare l-ar întrece în talent. Și totuși, industriașul literar din străinătate încasează mii de franci, iar scriitorul român flămânzește. Cauza acesteia este neorganizarea în breaslă a publiciștilor noștri. În ziaristica noastră și astăzi, editorii speculează pe autori. Ca să nu plătească onorar, se folosesc de cele mai infamante inovații: își umplu coloanele cu belimbrosiadele unor simpli amatori, iar în ce privește materia publică și științifică a ziarului, aceste le înlocuiesc foarfecile. Nici teatrele noastre n'au scăpat încă de atacurile violente ale diletanților. Indată ce autorul este deputat, piesa lui, oricât de proastă, trece sub cenzura comitetelor de lectură teafără și nu arareori montarea unei piese proteguite întrece bugetul statului San-Martino.

La „casele de editură” se face același proces de crudă analiză a sorții unui scriitor român. „Casa de editură” editează de obicei lucrările cele mai rele, căci se ferește să introducă gust nou, principii moderne, opere cutezătoare. „Casele de editură” scot de obicei și „bibliotecile populare”, aceste masacrări ale bunului simț, în cari se reproduc adeseori scrierile clasice ale combatanților literaturii noastre pe hârtie, cari ar face onoare unui W. C., și tipărite, cum nu se poate mai fără de gust. Iată deci situația scriitorului român. Pe deoparte este exploatat de ziare, cari îi pretind o activitate ce-i repugnează firei sale de artist. Pe de altă parte celelalte instituții culturale: teatrale, casele de editură, impresarii, degradează valoarea creației literare afișând nu arare-ori acțiuni de propagandă pentru a sprijini interese meschine. În astfel de situație, „scriitorul român” nici nu se poate gândi la o întărire a cultivei sale intelectuale, și decepționat, trebuie să se atașeze de munca politicianului român. „Scriitorul român” în lipsa independenței sale morale și materiale, ajunge sclavul tradiționalismului, spiritul lui combativ de fire, se împacă a nevoie cu sila de-a câștiga pâinea cu orice preț,

inteligenta impulsivă și revoluționară devine sterilă și banală și „speranțele” literaturii se fac jalnice mărturii ale unui trecut vijelios. Scriitorii noștri îmbătrânesc prea de timpuriu, și în „floarea bărbăției” ei sunt senili și iertători, uită idealul, căci idealul i-a înșelat pe toți. La noi cămătarii și antreprenorii stabilimentelor, fabricanții de bere și ceilalți ipotami intelectuali, oamenii de duzină, sufletele de proză își găsesc fericirea ca nicăiri în Europa. Panoramiști cehi, ori papugiul saxon, bijutierul lipsan și mulți alții, mii și mii sodali, industriași, comercianți, se pot duce cu șanse de reușită la București. Încă n'am auzit că vre-un măcelar grec, ori un halvatagiu armean să fi murit de foame între noi Români — și Eminescu!

Ei, dar să las. Voi fi acuzat, că în vremuri de răsmiră socială, dăpăn firul Ariadnei. Dar, sunt foarte, foarte supărat, văzând activitatea scriitorilor români în actualul războiu. Atunci, când glasul lor ar trebui să se audă, atunci, când condeiul ar trebui să fie armă puternică în mâna celui ce-l poartă, atunci, când zeci de mii de Români mor pe câmpul de luptă și milioane de Români suferă în urma măcelului, „scriitorii români” se ascund sub balcoanele Glicinei și poate cântă sonete...

Și de ce nu-i vedem nicăiri și nu le auzim glasul? *Pentru că scriitorii români n'au independență, sunt slujbașii coteriilor politice, îi au în mână editorii de ziare — și de dragul coafei de pâine atâția trebuie să uite stelele!*

Emil Isac.

Redeșteptarea Ucrainei.

Pe urmele istoriei... (2)

Am arătat în articolul nostru precedent care era organizația socială a Ucrainei, înainte ca această nenorocită țară să fie anexată la imperiul moscovit.

Vom arăta în cele ce urmează cum era organizată politiceste și cum se guverna.

Clasa, sau mai bine, casta militară și guvernamentală a Cazacilor purta ca titlu oficial denumirea de „armata zaporozilor” (Exercitus Zaporoviensis).

Este evident că această denumire își are

originea în republica militară creștină din sudul Ucrainei, pe Dniurul inferior. Pe insulele acestui fluviu, în sgomotul sălbatec al cataractelor cari îl întretae din distanță în distanță, se găsea din timpuri imemorabile principalul lagăr întărit, al acestei republici numită Koch. Ea a jucat rolul de apărătoare a Ucrainei, contra nomazilor din stepe, contra Tătarilor și Turcilor.

În același timp, ferindu-se ca să nu fie subjugată, ca restul Ucrainei, supremației lituano-poloneze, „Sieczka” (cum se numea această republică cosacă) fu păzitoarea tradiției vie a independenței ucrainiene.

În 1516, Sieczka apăra posesiunile lituaniene contra Tătarilor Crimeei și contra Turcilor. Regele Poloniei, Sigismund I, îi acordă atunci multe privilegii civile, pe lângă cari, și teritoriile situate „la deal” de cataractele Dniurului.

Cosacii, văzând că numărul crește mereu, prin adăugirea refugiaților din acele părți ale Ucrainei în sfera influenței și organizației lor, începură să obțină drepturi și privilegii din ce în ce mai mari, până ce sfârșiră a deveni factorul principal în viața politică a întregii țări.

Denumirea de „Zaporoga” dată clasei guvernamentale și militare a Ucrainei în ținutul unirei acesteia cu Moscova, nu era decât o titulatură istorică, amintind tradiția glorioasă a „Sieczilor” din cari ea descindea.

Șeful suprem al guvernului ucrainian se numea hatman (Exercitus Zaporoviensis Dux; Ex. Zapov. Princeps).

Acest șef militar al Cosacilor ucrainieni deveni mai apoi comandantul suprem civil și militar, și judecătorul întregului popor ucrainian. El promulga și numea pe toți funcționarii țării, exceptând pe generali și coloneli (v. inf.) și decreta sursele bogăției naționale. Hatmanii erau aleși pe viață de către consiliul general (consilium generale), adunarea înalților demnitari cosaci, întrunită după trebuințe, la date periodice sau neperiodice. Titlul de: *ilustrimus* făcea parte integrantă din demnitatea hatmanului. În timpul perioadei dela 1645 la 1648 adică dela data separațiunii Ucrainei de Polonia și până la încheierea păcii dela Zboroy (într Ucraina și Polonia), hatmanul Ucrainei purta titlul de duce (princeps) din mila lui Dumnezeu.

Sultanul Turciei numea pe hatmanul Bogdan Chimelnicki, „amicul său”, „cel mai mare monarh al religiei lui Isus”; banul Crimeei îl numea „fratele său”; George Rakoczy „Majestatea Voastră”; Tarul Moscovei, chiar după unirea celor două țări, îl numea „scumpul nostru amic”.

partea conducătorilor săi să-și părăsească meseria hărăzită lui, pășind pe urmele popoarelor rătăcite europene și americane.

Trebuie să stai înmărmurit în fața sărăciei de spirit a acelor oameni, cari nu se gândesc independent, ci imitează servil modelele europene. Dar mai mult trebuie să se mire omul de împetriere și grozăvia inimei lor.

VI.

„Vai nouă cărturarilor și fariseilor fățarnici, că vă asemănați mormânturilor celor spoite, cari din afară se arată frumoase, iar din lăuntru sunt pline de oasele morților și de toată necurăția. Așa și voi din afară vă arătați oamenilor drepti, iar din lăuntru sunteți plini de fățarnie și fărădelege”. (Mateiu 23. v. 27. 28.)

A fost un timp când în numele Domnului și a credinței, au ucis, au schingiuit, au spânzurat, și sute și mii au fost bătuiți. De pe piedestalul virtuții noastre privim cu dispreț la oamenii cari au săvârșit așa ceva.

Dar nu am fi îndreptății la aceasta, fiindcă și între noi sunt mulți astfel de oameni. Deosebirea între aceia și aceștia stă în aceea, că aceia au făcut în numele Domnului și a strălucirii sale, iar aceștia fac aceeași nedreptate în numele poporului, pentru binele poporului. Și precum au existat atunci fățarnicii, cari sub pretextul că serveau lui Dumnezeu își

urmăreau scopurile lor egoiste, iar mulțimea lipsită de voință îi imita pe acei curajoși și obraznici, întocmai așa găsim și azi între cei ce fac rău în numele poporului, fățarnici și mulțimea fără judecată care îi urmează pe aceștia.

Multă nedreptate au făcut pe atunci acei oameni, cari învățatura lor o numiau *teologie*; dacă însă azi cei ce se gherează de servitorii poporului prin școala lor, care o numesc știință economică, au cauzat mai puțină nenorocire, aceasta s'a întâmplat numai pentru că au avut timp prea puțin pentru un rezultat. Dar totuși multe lacrimi de sânge au stors și multă desperare și discordanță au provocat.

Ceeace caracterizează procedura acelorora și a noastră este, întâi: Viața desfășurată și rea a mulțimii acestor servitori ai lui Dumnezeu și ai poporului. (Chemarea lor aleasă îi scapă, după părerea lor, de impunerea a oricărei bariere în felul lor de trai.)

A doua este: lipsa absolută de interes, atențiune și dragoste față de aceia în serviciul cărora s'au pus. Pentru acest fel de servitori ai lui Dumnezeu, numele lui Dumnezeu este numai firma sub care își îndeplinesc planurile lor egoiste; ei nu au căutat adevărată comuniune cu el, nu l-au cunoscut și nici nu au încercat să-l cunoască. Tot așa stă lucrul cu servitorii poporului. Poporul pentru ei este numai o firmă; ei nu numai că nu-l iubesc, nu cearcă nici un contact social cu el, dar în adâncul sufletului

lor nu simțesc decât dispreț, greață și groază față de aceia în serviciul cărora s'au pus.

Ei toți stau în anumit serviciu, aceia în serviciul lui Dumnezeu, aceștia în serviciul poporului. Dar atât aceștia, cât și aceia au păreri diferite în privința mijloacelor ce duc la scop, iar procedura acelor cari nu congruează cu ei în privința mijloacelor de acțiune o declară de falsă și dăunătoare și cer persecutarea energică a lor. De aceea în acel timp arderea pe rug șiuciderea e la ordinea zilei, întocmai ca în timpul nostru spânzurarea, revoluția și prinsoarea și războiul.

În sfârșit ceea ce e mai caracteristic atât pentru unii cât și pentru ceilalți este indolența și indiferențismului față de ceea ce cere și dorește acela cărui voesc să-i servească.

Dumnezeu în revelațiune a spus clar și precis că omul îi poate servi numai iubind pe deaproapele său ca pe sine însuși. Dar slujitorii săi s'au făcut că înțeleg aceasta dorință a lui Dumnezeu, au născocit alta mai potrivit intereselor lor și au declarat-o pe aceasta ca dorința adevărată a lui Dumnezeu. Tot așa fac și servitorii poporului. Ei nu voesc să audă și să știe de ceea ce adevărat pofteste mulțimea, ci nebagându-i în seamă dorințele, caută alte lucruri străine de înțelegerea și așteptările poporului.

Insignele următoare erau semnele exterioare ale demnității hatmanului: baniera, sceptrul, stindardul (în forma aceluia al Turcilor) și sigiliul armatei.

Veniturile private ale hatmanului se urcau până la suma de 250.000 franci pe an.

Locul de reședință al hatmanilor s'a schimbat de mai multe ori în cursul istoriei. În timpul lui Bogdan Chmielncki reședința era la

Czyhyryn (în provincia Kiev). Acolo ședea curtea Hatmanului.

Garda lui se afla de asemenea în acea localitate, ca și biourile guvernamentale cele mai însemnate ale Ucrainei.

Tot acolo se reunea de obicei consiliul general.

Vom arăta în numărul viitor cum era organizat aparatul guvernamental cu care hatmanii conduceau țara.

România se pregătește de războiu. Tratativele româno-franceze.

Atitudinea României în chestia externă. — Amânarea remanierii. — Francezii și retrocedarea Basarabiei. — Dunărea minată. — Pregătiri militare și măsuri în vederea unui eventual atac rus. — Tratativele româno-franceze. — Un important articol al fostului ministru N. Gane. — D. Derussi în București. — Un comunicat al „Acțiunii naționale”. — Părerile dlui C. Mille.

Arad, 29 Noemvrie.

Ni se scrie din București, că un consiliu de miniștri a avut loc Marți la orele 12 a. m. acasă la d. I. I. C. Brătianu, șeful guvernului. Au asistat toți dnii miniștri și d. M. Ferichidi, președintele Camerei.

D. Brătianu, a făcut un expozeu larg asupra situației externe. Dsa a arătat chipul în care până acum au fost salvardate interesele țării adăogând că aceasta s'a făcut fără vre-o preocupare de a păgubi, de a micșora sau de a jigni vre-una din forțele beligerante și fără de a pune în umbră interesele neamului românesc. Șeful guvernului a spus că marea majoritate a parlamentarilor aprobă politica dusă de guvern.

Consiliul s'a ocupat apoi cu chestiunea exportului cerealelor.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor, a arătat că tratările comisiunii centrale sunt aproape terminate pentru vânzarea și exportul unei cantități de aproape 60,000 vagoane de cereale. Asupra acestei chestiuni au luat cuvântul dnii Brătianu și Emil Costinescu. În urma acestor cuvântări chestiunea a rămas să mai fie studiată de comisiunea centrală, urmând ca din nou să refere consiliului d. Al. Constantinescu.

Discuțiunea a cuprins apoi situația politică internă.

Un membru al guvernului a declarat că poate fi considerată ca amânată chestiunea remanierii.

Un nou consiliu de miniștri a avut loc tot la d. Brătianu, Joi, 25 Nov. n. la orele 11 dimineața, la care au luat parte și dnii miniștri V. G. Morțun și Emil Costinescu.

A fost discutată exclusiv chestia redacțiunii mesagiului.

Singurul pasaj asupra căruia se va accentua va fi acela privitor la aprovizionările și pregătirile realizate în armată în ultimul an.

Aflăm că d. Marcel Montandon scrie în „Mercure de France” un articol, în care pledează călduros pentru retrocedarea Basarabiei.

D. Clémenceau iarăș se ocupă de România. Dsa spune că are speranță să se „miște rămășița de sânge latin ce mai e în Români”. Nu se poate abține însă de a critica România fiindcă s'a făcut „complicii Ungurilor prigo-

nitori ai Românilor autentici din Transilvania...”

D. Clémenceau socoate că pentru Români e o „chestie de strămoși, o chestie de onoare pentru rassă, de demnitate pentru istorie, ca să luptăm în contra barbarilor”...

Ziarele bucureștene anunță, că ministrul de războiu al României a dispus ca localurile pentru magazii situate în apropierea Dunării și designate pentru trebuințele armatei să fie golite.

Măsuri de precauțiune la fel au luat și filialele Băncii Naționale. Se spune că aceste dispozițiuni s'au adus în vederea unui eventual atac al Rușilor pe Dunăre.

După o telegramă din Predeal, comandamentul portului Tulcea a fost încunoștințat, ca toate vasele cari circulă pe Dunăre prin regiunea vărsării Prutului, să fie însoțite și conduse de piloți ai marinei de războiu române, deoarece această parte a Dunării, a fost închisă cu mine. În urma acestei minări vor fi conduse de piloți ai marinei de războiu române pe distanța dela gura Prutului până la Reni, și acele vase de poștă cari fac cursa Brăila-Sulina.

În urma intervenției ministerului de războiu al României, primăriile din Țară au emis o ordonanță prin care se impune populațiunii păstrarea cenușei din lemne și lignită.

Cenușa se va păstra în lăzi sau butoaie și se va transporta la stabilimentele militare indicate de minister. Aceasta în vederea extragerii carbonatului de potasiu necesar armatei.

Se anunță din Lugano, că Prințul Ghyka, ministrul României la Roma, aproape în fiecare zi are lungi consfătuiri cu d. Barrère, ambasadorul Franței.

D. N. Gane, autorul acelor admirate schițe și nuvele cari au făcut deliciul ori cărui dintre noi, fost ministru, membru al Academiei Române, a crezut că este bine să-și spuie și d-sa cuvântul în aceste grele împrejurări pentru România și a publicat în „Viitorul”, oficiosul guvernului român, articolul din care reproducem următoarele pasagii importante:

„...De ce oare acest gol în jurul „Uniunii Federaliste”? Oare sentimentul național de care se vorbește în apelul Uniunii, e tocit la noi? Ori a dispărut vitejia strămoșească, sau noi Români n'avem nici un ideal național de îndeplinit? O! nu! de sigur nu! Vitejia soldatului nostru a fost de curând pusă la încercare.

„Idealul național îl avem cu toții în inimă, căci în jurul nostru, ori încotro ne întoarcem ochii, vedem numai țări locuite în majoritate de Români...”

Și totuș merge așa de greu „Uniunea Federalistă”.

Explicația însă e ușoară și pe înțelesul tuturor.

Într'o mișcare curat și sincer naționalistă, nu se atâță ura, nu se răscolesc și se aprind patimile, nu se clădesc învinuiri, dovedite neînțeleite, în contra armatei, singurul organ care ne poate duce la întregirea neamului.

Și apoi nimenia nu poate crede că d. Ion Brătianu nu e cel puțin tot așa de bun român ca dnii Filipescu și Mille. Nimenia nu poate bănuși că șeful guvernului nu are aceeaș dragoste de țară și nu este chinuit de acelaș dor, *dorul realizării idealului național românesc*, căci doar *cinstea și reputația lui sunt în joc*. Iată de ce, în puține cuvinte, mișcarea federalistă nu poate reuși.

Dar eu nu pierd nădejdea în viitor și încă într'un viitor apropiat. Am fost o viață întregă optimist; am văzut multe prefaceri în țara mea; am crezut totdeauna în triumful binelui și al dreptății și dacă „Uniunea Federalistă” este condamnată să ducă o viață stearpă, va veni de sigur momentul când o mișcare adevărat națională va ridica ca un uragan, toată suflarea românească laolaltă.

Atunci nu vor mai fi partide politice cari se răsboiesc, atunci vor dispărea certele și patimile dintre noi, și nici un gând ascuns nu va păta mișcarea la care vor lua parte toți Români!

Acea zi mare nu este departe, și sper în Dumnezeu s'o ajung'.

Ni se telegrafiază din București, că d. Derussi, ministrul României în Sofia a sosit în București.

„Acțiunea Națională” dă un comunicat prin care declară că ultimul prilej pentru intrarea României în războiu, ar fi acțiunea pe care o pregătește Rusia, pe Dunăre, contra Bulgariei.

— „Această împrejurare este momentul favorabil cel din urmă pentru intrarea în acțiune și a României alături de Quadrupla înțelegere”, — glăsuște comunicatul.

La noul serviciu special al munițiilor de războiu din București, s'au făcut următoarele numiri: d. inginer inspector general Anghel Saligny director general; directori dnii: locot-colonel Constantinidi la materialele de război; colonel Torocanu la exploatarea stabilimentelor militare; inginer Zahariade din Craiova la industria publică și privată și căpitan Drăgănescu directorul secretariatului.

Ziarul „Moldova”, organul dlui Carp, scrie în numărul ce primim azi:

„D. Mille este și strateg. D-sa este de părere că:

— „Singura ipoteză firească și logică este intrarea în războiu alături de Ruși. Ie lăsându-i pe ei să treacă Dunărea și să trecem prin Banat, pentru a tăia retragerea Nemților, pășind în sfârșit spre înlăptuirea idealului național, fie împărțind armata română în două, și fiind în defensivă față de Austro-Germani, cu puteri unite vom trece Dunărea, vom răpune pe Bulgari și vom da mâna cu aliații înspre Sofia, dând acolo bătălia cea mare și sfârșind astfel războiul balcanic, împotriva puhoiului german”.

În amândouă cazurile, marele strateg, recunoaște că, Români ar urma să pășească singuri în contra austro-germanilor prin Banat, și în al doilea caz, împărțind armata noastră în două, și dând ajutor Rușilor.

Și într'un caz și în altul ușurând noi acțiunea armatelor ruse contra celor bulgare.

Oameni însă mai modești decât directorul „Adevărului” pretind că mai sunt și alte ipoteze”.

Grecia și împătrita-înțelegere

— Declarațiile prim-ministrului grec. —

Paris, 26 Noembrie 1915.

Correspondentul din Atena al lui „Petit Parisien” a avut o convorbire cu primul ministru grec Skudis, care printre altele i-a spus și următoarele:

— *Guvernul grec va face toate posibilitățile pentru ca să delature neînțelegerile iscate între aliați și Grecia. Dorim din toată inima să susținem relația prietenească bazată pe amintirile trecutului și interesul prezentului. Grecia este neutră și are să-și păstreze neutralitatea, ori ce s'ar întâmpla. Din ori ce direcție ne-ar veni propunerea să intrăm într-o activitate războinică, vom refuza-o cum le-am refuzat și cele de până acuma. Aceasta este singura politică corăspunzătoare dorințelor națiunii. Atitudinea prietenească și binevoitoare față de aliați, s'a manifestat în faptul că am lăsat trecerea liberă a trupelor debarcate, trecere, ce s'a făcut pe teritoriul țării noastre, depășind cu această înțelegere, stricta neutralitate.*

— Astăzi, ni s'a cerut îndatorirea să permitem trupelor operative din Serbia și retrase pe teritoriul grec, să treacă frontiera greacă și să prefacă teritoriile grecești în scenele acțiunilor militare, ceea ce de partea noastră ar însemna participarea la războiu. A trebuit să răspund, că îndată ce s'ar face întâiul pas în sensul acesta, devine actual unul din punctele tratatului din Haga, care permite unui stat neutră să prevină armata operativă de pe teritoriul său, *de-sarmând-o, împiedecând astfel transformarea teritoriului țării într'un câmp de luptă.* Am observat însă, că toate acestea le-am spus în formă teoretică de dragul afacerilor de drept fără ca să tai firul celor ce au să urmeze, fiind de mulțori împrejurările mult mai agresive decât principiile de drept.

— Aceasta observare, pe care am fost necesitat s'o fac, a găsit o repulsiune nebazată la aliați. *Au răspuns cu un fel de blocare, care amenința Grecia cu nimicirea prin foame.* Au afirmat, că punctele strategice ocupate în frontiere de trupele noastre în apropierea armatei debarcate e o adevărată primejdie pentru aceasta din urmă. Notez, că *trupele noastre sunt amenințate în mult mai mare măsură de tunurile circulatorilor franceze și engleze din portul Salonik, decât trupele dușmane de către tunurile noastre de campanie. La toate împrejurările acestea, eu imi închid ochii.*

— Deoarece d-ta — zise primul ministru — dorești din partea mea date autentice, te autorizez să faci rezumatul celor spuse de mine în următoarele:

1. *Grecia este neutră și față de orice presiune, are să și păstreze neutralitatea.*

2. *Acasta neutralitate are să fie binevoitoare față de aliați, și în deosebi față de Franța.*

Cu toate observațiile ce am fost nevoit să fac, în Grecia nu va fi nimenea care să aibă înădușmană față de puterile ententei.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNII”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

România își adună forțele pentru ora supremă.

— Discursul dlui Vintilă Brătianu. —

București, 25 Noembrie.

D. Vintilă Brătianu, a ținut ieri la deschiderea „Cercului de studii” al partidului liberal conferința anunțată asupra „Războiului mondial”.

Dsa după ce arată marile schimbări operate prin războiu în viața economică și politică a statelor, spune că o parte din aceste influențe s'au resfrânt și asupra noastră.

Vorbind de chestiunea economică la noi, spune că închiderea Dardanelor pentru transportul cerealelor ne-a adus mari piedeci. Înlocuirea transportului pe calea ferată s'a isbit de dificultățile capacității reduse a căilor ferate și de faptul că trebuia să avem vagoanele disponibile în țară...

Ruperea relațiilor comerciale obișnuite a stimulat nevoia unei organizațiuni interioare, care să stea față de acțiunea unui monopol străin.

D. Brătianu a stărut asupra necesității naționalizării capitalurilor în industrie și în finanțe.

Venind la chestiunile referitoare la armată d. Brătianu spune:

Față cu armatele astăzi în luptă cari din toate părțile reînnoiesc continuu puterile de rezistență se întărește nu numai siguranța într-o durată lungă a războiului, dar prin experiența celor 15 luni scurse, reiese învățământul că evenimentele de pe un singur câmp de luptă, oricât de importante ar fi, nu mai pot aduce înfrângerea unei întregi grupări.

Tot astfel, chiar participarea unor factori noi — oricât de importanți ar fi — nu poate avea rezultate decisive, din cauza maselor celor mari în joc și a caracterului războiului modern. *Italia prin alipirea ei la acțiunea triplei înțelegeri a adus de sigur, acestora un concurs util; Bulgaria acum în urmă a putut ajuta ofensiva germano-austro-ungară în Serbia și deschide drumul Constantinopolului.* Aceste noi intervențiuni vor putea prelungi războiul, *el nu va fi rezolvat însă, nici prin ajutorul dat de Italia triplei înțelegeri și nici prin acel procurat puterilor centrale de Bulgaria.*

Iată de ce trebuie să ne considerăm încă în perioada de concentrare a forțelor ambelor grupări beligerante, în perioada de sporire a energiei prin utilizarea rezervelor și ajutoarelor încă disponibile pentru fiecare din aceste grupări.

Vorbind de atitudinea României, d. Brătianu spune:

Greșeala triplei înțelegeri în Balcani ne arată că oricât de probabile ar fi atitudinile viitoare ale statelor, numai atunci când aceste atitudini s'au produs, se poate bizui cineva sigur pe ele. Astfel câte declarații ale oamenilor noștri politici n'am auzit, în cari ei hotărâu atitudinea țării noastre, nu după fapte sigure, dar după atitudini probabile ale statelor vecine.

Statele mari pot găsi în masa lor rezistența necesară pentru a înlătura urmările unei atitudini luate în urma unei aprecieri greșite; *celor mici nu le este însă îngăduit să determine politica lor activă decât pe temeiul unor fapte certe; altfel ele pot printr-o greșală să puie în joc chiar existența lor.* Dar ar trebui să ne întrebăm acum ce situație se creiază României rămasă până azi neutră în mijlocul acestei vâltori și în care interese de ale ei atât de mari și variate sunt puse în joc.

Analiza făcută ne arată cât de cuminte a fost atitudinea noastră de expectativă de până azi și cât am fi primejduit interesele importante ce avem de apărat printr-o acțiune nechipzuită sau de aventură. Această atitudine de cumpătare a fost cu atât mai grea de păstrat, cu cât în cursul celor din urmă 15 luni evenimentele cari păreau decisive puneau în joc interesele capitale de ale statului și neamului nostru. Ofensiva Rușilor până în Maramureș și ocuparea aproape a întregii Bucovine puneau în joc soarta de mâne a unei mari părți a neamului român. Mai târziu ofensiva austro-ger-

mană în Serbia, respingerea Rușilor din Galiția, intrarea Italiei și de curând a Bulgariei în acțiune au surescitat și mai mult spiritele noastre destul de enervate.

Astăzi când judecăm după consecințele lor fiecare din aceste evenimente, trebuie să fim fericiți că dacă în multe cazuri politica cumpătată a statului nostru ne-a ferit ca sub impulsul emoțiilor reale și justificate să ne aruncăm în aventuri, într'altel concursul evenimentelor au întărit și mai mult rezultatele unei atari politice.

Această atitudine era cu atât mai greu de păstrat, cu cât ademeniri ne veneau din toate părțile; cu cât fără a avea încă experiența condițiilor atât de schimbate ale războiului modern, măsuram rezultatul amestecului nostru, nu în proporție cu forțele noastre și cu situația noastră strategică, dar după importanța aspirațiilor noastre și a chestiilor mari puse pentru un neam atât de sdruncinat de o soartă vitregă. Încălziți la căldura acestor aspirațiuni, eram împinși, să luăm drept bune toate făgăduelile făcute, să interpretăm toate atitudinile îndoiioase în favoarea noastră. *Eram împinși astfel, să ne aruncăm în vâltoare, trăgând acțiunea noastră pe aceste colaborări și concursuri problematice și după cum s'a văzut în urmă, care putea chiar să se întoarcă în contra noastră.*

De aceea putem zice ca și bătrânii noștri: „Pe lângă cuminența conducătorilor noștri, am fost ocrotiți și de rândul acesta până acum de Dumnezeu părinților noștri, de acea Providență care a apărat atâtea sute de ani acest neam, în mijlocul celor mai mari primejdii”.

Dar această atitudine de cumpătare, nu trebuie să fie nici o atitudine de temere, pentru apărrarea intereselor noastre. Tocmai prin politica noastră cuminte, în care adeseori am încercat dureri și emoțiuni adânci, am câpătat dreptul și putința să vorbim mai cu tărie, atunci când interesele noastre vor fi direct puse în joc.

† Ion P. Lazar.

— Un apostol al slovei românești. —

Să-ți pun și tie cruce nene Ion.

Erai un dascăl valah, care ai reușit să „discuți” politica cu miniștri din București și Budapesta, ai fondat o tipografie românească și ziare românești în Sălaj, ai avut bilet gratuit de clasa I pe căile ferate, ai „transat” mii și mii de afaceri. Ai făcut pe dascălul, pe politicianul, pe bancherul, pe editorul, pe publicistul — și activitatea ta a fost cu rod: astăzi în Sălaj este conștiință românească, preoții de acolo cیتesc și sprijinesc ziarele noastre, dascălii români din părțile muntoase ale Maramureșului simt apostolatul lor: și dacă n'ai fost un „schöngest”, ori un „lumen” nu este vina ta nene Ion. Sub soare fiecare vietate își are rostul...

Bietul Ion Lazar, fanaticul inițiator, a murit după lungi suferințe. Omului acesta gata de propagandă, activ și entuziast, i s'a dat de soarte multă povară de durere. Și a furat-o zimbund. Alții, în locul lui ar fi disperat și s'ar fi căinit. Nenea Lazar a tăcut și greoi de fire, era gata pentru orice luptă. N'a râvnit la „recunoștința neamului” și nu s'a vânturat în ziar ca „frunțas”, nu a fost trufaș de decorurile oneste ce i le dădea regele României în monede strălucitoare, nu se lăuda cu prietenia prinților Ghica — muncea. Și munca frumoasă a susținea cauza românească cu fanatism, a sprijini literatura cu publicații modeste și a contribui cu entuziasmul unui caracter întreg la izbândă slovei românești: iată un crâmnieu din viața lui Ion Lazar.

În coloanele unui ziar românesc poate încăpea și necrologul acesta, tălcuit sub impresia unei demose. Cel ce nu mai este a fost un român cinstit.

(e. l.)

Quadrupla a remis o nouă notă Greciei.

Declarațiile ministrului de justiție Rhallis.

Grecia ia garanță pentru libertatea acțiunii trupelor anglo-franceze. — Zonă neutrală dela frontiera sârbă până la Salonic. — Declarațiile ministrului de justiție Rhallis. — Ordinul de zi a regelui Constantin. — Criza de guvern în Grecia.

Arad, 29 Noembrie.

Agencia Havas anunță: Miniștrii împătritei înțelegeri au remis înainte de ameazi guvernului grec o nouă notă comună, ca adaos la nota prezentată în zilele din urmă. Noua notă, care privește amănunte — după știrile ce s'au strecurat — e de o mare importanță. În legătură cu vizita ministrilor Înțelegerii primul ministru Skuludis a conferit cu regele, având apoi loc în consiliu de miniștri. În noua notă sunt înșirate cu precizie toate dispozițiile practice, pe cari antanta așteaptă să le ia guvernul grecesc în baza înțelegerii, privitor la care au căzut prealabil de acord în principiu. Stabilindu-se în prima notă bazele înțelegerii împătrite înțelegere crede că Grecia nu se va opune executării practice, mai cu seamă încât privește dispozițiile binevoitoare, pe cari le-a făcut aliații în favorul comerțului grecesc, căruia antanta îi va face în viitor înlesniri în interesul exportului grecesc.

Ziarul parisian „Journal” e informat că Grecia va investi în Salonic organele statului major englez și francez cu puterea poliției de stat.

În cercurile bineinformate ateniene se anunță, că guvernul grec probabil va propune puterilor antantei, ca să delege experți militari, cari vor discuta împreună cu statul major grec chestiile de amănunt, cari sunt cuprinse în noua notă a antantei.

Trupele aliate au primit dela comandamentul lor din Salonic un comunicat oficial, prin care li se aduce la cunoștință, că Grecia a dat garanții pentru libertatea de acțiune a trupelor engleze și franceze din Balcan. Comunicatul a ușorat spiritele.

Iarna s'a ivit în Balcan mai curând decât normal și ea va îngreuna probabil de ambele părți operațiunile.

Ziarul grecesc „Embros” scrie: Grecia a rămas să fie o spectatoare pacinică a răboiului balcanic. Dacă interesele țării vor cere, Gre-

cia va interveni fără ezitare, dar câtă vreme nu e acesta cazul se păzește de complicații. *Dela frontiera Serbiei până la Salonic se va stabili o zonă neutră, prin care se vor putea retrage trupele antantei.*

Correspondentul din Atena al lui „Daily Mail” a luat interview ministrului de justiție Rhallis, cel mai cu autoritate membru al cabinetului. Rhallis a declarat că dacă trupele franceze, engleze și sârbești ar fi respinse pe teritoriu grecesc, nu se va încerca nici o desarmare a lor. *Se va trage un cordon cu trupele grecești, cari vor asigura retragerea.*

— Și nu va fi modificată aceasta hotărâre de vre-o amenințare germană? — a întrebat corespondentul.

— Nu, acesta e un gând imposibil, când tunurile flotei britanice sunt îndreptate spre orașele noastre — a răspuns Rhallis.

— Dar ce s'ar întâmpla dacă aliații nu vor voi să se retragă în interiorul țării.

— Ei vor putea construi tranșee și să se întărească ca în Flandria.

— Are de gând Grecia să demobilizeze.

— În 24 de ore după retragerea aliaților din Salonic vom demobiliza.

Regele Constantin a adresat un autograf către toți comandanții de corp ai armatei grecești provocându-i să mențină treaz entuziasmul trupelor și să poarte grijă cu rigurozitate, ca disciplina să nu slăbească în armată. Regele le atrage generalilor săi atenția mai cu seamă, ca să-și țină departe pe soldații lor supuși de agitațiile politice și să grijească, ca soldații să fie întrute toate soldați, ca prin neîntrerupt exercițiu să perfecționeze cât mai mult armata grecească și virtuțile ei cunoscute. Politica nu e pentru soldați — scrie regele Constantin. Soldații să caute ca în fiecare moment să fie gata să-și împlinească datoria.

Comandanții de corpuri au făcut cunoscut soldaților în ordinul de zi unele pasagii din autograful regelui.

Ziarele engleze primesc din Atena știri despre o simțitoare scădere a situației prim-ministrului Skuludis. Se știe, că d. Rhallis va fi încredințat cu formarea noului cabinet.

Comunicate oficiale despre mersul răboiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 27 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Nici un eveniment.

Pe frontul Italian: Atacurile și activitatea artileristică a Italienilor s'a extins ieri pe întreaga linie dela malul mării. Atacurile direcționate contra pozițiilor noastre de pe muntele Mrzlj-Vrhn și spre sud de aici, au fost respinse în atacuri apropiate și în fața obstacolelor noastre, cauzând dușmanului pierderi considerabile. Toate încercările de atac din fața capului de pod dela Tolmein, au fost sufocate de artileria noastră. Atacurile contra Plavei au fost deasemenea nimicite. Cele mai violente atacuri s'au dat contra capului de pod dela Goritza. Coloanele regimentului 22 de infanterie dalmatin, au respins sângeros șase asalturi dușmane dela Oslavia. Aceeaș soartă au avut vehementele atacuri direcționate contra vârfului de munte Pevma și Podgora. Goritza este în focurile permanente ale artileriei dușmane. Într'un atac aerian un avion al nostru a pricinuit prăbușirea unui biplan dușman la San-Lorenzo di Mora, care a fost năimicit în focurile

noastre de artilerie. Luptele de pe coasta nordică a muntelui San Michel de pe linia litoralului Doberdo, s'au terminat cu succesul trupelor noastre cari au reușit să-și păstreze pozițiile. Mișcărilor dușmane de atac de pe coasta sudică a muntelui, au fost împiedecate de canoanele noastre. Unele încercări de atac din Dolomite pe linia Tirolului au fost zădărnice.

Pe frontul sudostic: În jurul Cainței și în Sanjacul dela Novibazar, situația e invariabilă. La Suha Planina spre vest de Mitrovița, trupele noastre au respins pe Sârbi către frontiera muntenegrină. Numărul prizonierilor sporește pe fiecare zi. Dela ocuparea Mitroviței am făcut prizonieri 11 mii soldați sârbi și 3500 persoane civile. La Pristina am făcut alte 8 mii prizonieri. În mari depărtări la dosul fronturilor, am făcut prizonieri mai multe cete de soldați sârbi.

Berlin, 27 Noembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental și oriental: Evenimente de importanță nu sunt.

Pe frontul din Balcan: La sudvest de Mitrovița, trupele austro-ungare au ocupat terenul până la sectoarele Clina. Numărul Sârbilor prinși la Mitrovița au crescut cu 170. La vest de Pristina trupe germane au ocupat înălțimile dela malul stâng al Sitniței. Numărul prizonierilor făcuți aici este de 800. La sud de Drența,

trupe bulgare au depășit linia generală dela Golestin-Lialezerte-Liubotin.

Constantinopol, 27 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general turc: În 22 și 23 Noembrie la nord de Corna și în ținutul Cut-el-Amaza de lângă Tigru, dușmanul a atacat pozițiile noastre. Sub scutul canoanelor noastre, zece vase de răboiu au pornit noi lupte. Cauzând dușmanului pierderi considerabile, trupele noastre s'au retras în pozițiile lor principale. Vând dușmanul să continue ofensiva, a fost năimicită de un contraatac al trupelor noastre, făcând mai mulți prizonieri și luând o mitralieră și un furgon cu muniții. În acelaș loc am făcut pradă un al patrulea aeroplan. Pe frontul din Caucaz evenimente de importanță nu sunt. Pe frontul dela Dardanele: Lupte de artilerie și bombe. La Anaforta și Ariburnu, artileria noastră a pus stăit câteva poziții dușmane și a luat pradă de răboiu 4 mitraliere și aparate de aruncat bombe. Partea preponderantă a trupelor dușmane a fost omorită de focurile noastre de artilerie. Am împușcat cu succes un tun de mare calibru din Anaforta, care era direcționat contra poziției noastre dela Cireci-Tepe și un furgon cu muniții, omorându-i toți soldații.

Budapesta, 28 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Nici un eveniment.

Pe frontul Italian: Italienii își continuă atacurile pe întreaga linie dela malul mării. Toate eforturile zadarnice de ieri ale dușmanului le-au cauzat pierderi considerabile. Cele mai violente lupte s'au dat la capul podului Goritza, unde cu trupe reimpuspatate au încercat spargerea liniei de lângă drumul Oslaviei. Piscul situat la nordost de sat a fost pentru scurtă vreme în stăpânirea Italienilor. În ajutorul vehementelor canoade artileriste, trupele noastre au recapat cu asalt toate pozițiile originale. Italienii deasemenea au intrat în pozițiile noastre dela sudul Podgorei, i-am respins însă și-i gonim cu violență. Teritoriul din fața capului de pod este acoperit de cadavre italiene. La Oslavia zac mai multe de o mie. La sudvest de San-Martino la marginea litoralului Doberdo Italienii au forțat un atac pe care l'am respins. Deasemenea au rămas fără rezultat toate atacurile de pe sectoarele dela Isonzo, dela Zagora, Plava, în mai multe puncte la capul podului dela Tolmein, la Mrzlj-Vrhn unde în fața liniei noastre zac 400 cadavre și la pozițiile din Vrsit. Astfel situația e invariabilă. Linia dela Isonzo este în posesiunea noastră rezistentă. La frontiera Tirolului am respins în lupte sângeroase un atac dat contra pozițiilor noastre de pe coasta vestică a muntelui Piano și la podul grănițesc dela Schluderbach.

Pe frontul sudostic: Trupele combatante austro-ungare dela frontiera nordică a Muntenegrului, au respins ieri dușmanul peste coasta muntelui Metelca. Teritoriul grănițesc dela Celebit deasemenea a fost parcurs de armata noastră. O coloană austro-ungară înaintată dela Mitrovița, a atins la drumul ce duce spre Ipeç, frontiera muntenegrină. Pe sectoarele acesta am făcut prizonieri 1300 Sârbi. Bulgarii au ocupat Goleștrul și platourile vestic dela Pristina și Perizovit.

Berlin, 28 Noembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: În jur de Neuville (între Arras și Lens) trupele noastre au reușit săvârșirea unor explozii și au ocupat terenul făcând câțiva prizonieri. În diferitele puncte a liniei s'au dat lupte de bombe și granate de mână. În Champagne și Argonne, artileria dușmană a dezvoltat violente lupte de artilerie.

Pe frontul oriental: Armata generalului Hindenburg. Spre sudvest de Jacobstadt, la Buchov, un aeroplan dușman s'a prăbușit atins de împușcăturiile noastre de mitraliere. În cursul nopții avangardele noastre au putut lua mașina.

Armata principelui Leopold de Bavaria. Peste Baranovt au respins atacurile rusești.

În armata generalului Linsingen nici un eveniment.

Pe frontul din Balcan: Urmărirea dușmanului se continuă spre sudvest de Mitrovița. Trupe germane au ocupat Rudnicul, făcând pradă de răboiu 2700 prizonieri și multe muniții. Marile operațiuni contra armatei sârbești s'au încheiat, ajungând în cel mai apropiat viitor comunicația liberă cu Bulgaria și imperiul otoman. Operațiunile de sub comanda generalului Mackensen, a trupelor comandate de generalul Kövess compuse din Germani și Austro-ungari și direcționate contra Savel și a Dvinei, operațiunile armatei generalului Gallvitz contra Dunării au început în 8 Octomvrie, iar cele ale trupelor generalului Bojadjeff contra liniilor dela Negotin-Prista au început la 14 Octomvrie. În aceeaș zi au început operațiunile celei de a doua armată bulgară sub comanda generalului Todoroff. De atunci armatele aliate au obținut nu numai rezultatul trecerii Dunării în direcția Scopolei-Veler învingând toate dificultățile cau-

zate de viforele îngrozitoare dela Coșova, ci au ocupat și întăriturile cele mai bine construite, Belgradul la ocuparea căruia pe lângă corpul de armată din Brandenburg s'a distins și corpul 8 austro-ungar; Zaicarul, Cnizevațul și Pirotul ocupate de bravele trupe bulgare și au înfrânt cu desăvârșire rezistența dușmanului. Nici drumurile anevoioase, nici greutățile de teren n'au putut împiedeca înaintarea trupelor noastre glorioase. Am făcut prizonieri aproape 100.000 Sârbi, așa zicând jumătatea armatei lor, fără să amintim pierderile ce au îndurat. Am luat pradă de războiu multe tunuri de mare calibru și o cantitate imensă de muniții. Pierderile Germanilor sunt neînsemnate și trupele lor n'au suferit de nici o epidemie sau boale infecțioase.

Lordul Kitchener în Roma.

— Declarațiile lui Kitchener. —

Arad, 29 Noembrie.

Lui „Secolo” i se anunță din Roma: Lordul Kitchener însoțit de o suită de optsprezece persoane a sosit azi dimineață la 7 ore și 30 m. din Brindisi la Roma. La gară a fost bineventat de șeful gărei, Quazzaroni. Lordul Kitchener a fost găzduit la ambasada engleză. Puțin în urma sosirii, lordul Kitchener însoțit de sir Ren Rood s'a dus la consulta, unde s'a prezentat și ambasadorul rus Giers. Kitchener s'a sfătuit o jumătate oră cu Sonnino, la care a luat parte și Giers. Însoțit de Ren Rood s'a dus apoi în palatul Bracchi unde a avut cu Salandra o consfătuire de jumătate oră. Aceasta sfătuire a fost urmată de un nou consiliu cu Sonnino, de unde Kitchener s'a reîntors la ambasadă, unde s'a dat un dejun în onoarea lui la care a luat parte și ministrul de război Zuppelli, ministrul coloniilor Martini și șeful loctiitor al comandai militare. Lordul Kitchener s'a întreținut timp îndelungat cu acesta din urmă.

După amiază a avut loc o consfătuire cu ambasadorul francez. În același timp, în palatul Bracchi s'a ținut un important consiliu de miniștri, al cărui obiect — în urma informațiilor ce dă „Giornale d'Italia” — a fost în strânsă legătură cu vizita lordului Kitchener și cu care ocazie, aliații au luat hotărâri asupra acțiunii din Balcani.

Kitchener abia la 5 și jumătate s'a reîntors la ambasadă, de unde nu mult în urmă a plecat și părăsind Roma s'a dus la cartierul general. „Corriere della Sera” spune că, înțelegerile cu miniștri și generalul Porro s'au referit nu numai la situația militară generală a Europei, ci și la împrejurarea primejdioasă ce a luat în timpul din urmă situația din orient.

Toate zările atribuie mare importanță vizitei lordului Kitchener în care zăresc o nouă garanție prețioasă a intereselor comune dintre Anglia și Italia.

„Tribuna” anunță că lordul Kitchener e în drum spre Anglia.

În trecerea prin Atena, lordul Kitchener a avut ocaziunea, vorbind cu personalitățile grecești, de a-și face cunoscută opiniunea sa asupra începutului războiului.

Lord Kitchener a recunoscut că declarația de războiu a găsit puterile înțelegerii incomplete pregătite pentru o campanie așa de lungă; dar a adăugat că aliații au putut trage toloase din timpul scurs pentru a complecta preparațiile militare.

Anglia, a spus mareșalul englez, va avea în Martie viitor 4 milioane de soldați sub arme; ea va fi în stare să înarmeze și să aprovizioneze 6 milioane Ruși; ar trebui să fie cineva prea naiv să creadă că războiul poate fi terminat altfel decât cu înfrângerea Germaniei.

Liga pentru întregirea României.

București, 26 Nov.

Ieri, Joi, s'a pus aici bazele unei noi ligi: „Liga pentru întregirea României”, având de scop a se duce o luptă energică pentru înfăptuirea idealului național integral al României.

Cum însă împrejurările actuale — spune apelul ligei — stau împotriva voinței noastre a tuturor, trebuie să luăm ceea ce e posibil în aceste momente și păstrând politica tradițională a României, să ne alipim de puterile centrale, pentru a lua... Basarabia.

Ducând o astfel de luptă — continuă mai departe manifestul — facem politica de posibilități a adevăraților patrioți cu dor și dragoste de țară și neamul nostru, pentru a decide cât mai neîntârziat intrarea noastră în acțiune, pentru ca la terminarea acestui război să ne găsim cu o Românie mărită.

Manifestul „Ligei pentru întregirea României”, a fost semnat de sute de semnături a celor prezenți, rămânând a se trimite imediat liste de aderări, în toate orașele din provincie.

Printre cei cari au semnat instituirea noiei ligi, notăm pe dnii: Al. Marghiloman, C. C. Arion, D. S. Nenițescu, Simion Mehedintzi, C. Meisner, Gr. Cantacuzino, Mișu Săulescu, D. Dobrescu, M. Rachtivan, colonel Niculescu, Virgil Arion, N. Murgășianu, Marius Theodorian, Carada, Andrei C. Corteanu, Dr. N. Bărdescu, avocat George I. Vasiliu, Dr. D. D. Niculescu, C. Dristorian, D. Barnoschi-Vasiliu, I. Bacalbașa, Nicolae Al. Ionescu, Const. Al. Ionescu, (Caion), Dinu C. Arion, Gr. P. Carp, C. Stroja, (Iasi), avocat Andriano, Dr. M. Ștefănescu-Zănoagă, I. G. Stoian, N. I. Apostolescu, C. Rădulescu (Vlașca), N. Budișteanu, M. Kogălniceanu, Papacasta Const. Wachmann etc. etc.

Războiul european.

Cum se desfășoară în prezent războiul pe frontul francez?

Geneva. — Ziarele franceze scriu următoarele asupra luptelor de pe frontul occidental:

Lupta pe frontul occidental a luat de șase luni încoace un caracter necunoscut până acum într'un războiu de națiun: dela Marea Nordului până în Elveția, cei doi adversari sunt imobilizați într'o linie de tranșee neîntreruptă, pentru întărirea căreia s'au întrebunțat toate mijloacele de fortificare (blinda), cazemate, betonaj și de armament (mitraliere și tunuri de toate calibrele). Terenul, reparat de artilerie pe metru pătrat, nu poate rezista în afară de lucrările subterane. Mitralierele din întăriturile laterale mătură frontul tranșeelor. Nu se poate decât atacuri de front. Nici unul din cei doi adversari nu prezintă flancul celuilalt. Orice manevră e cu neputință.

În aceste condiții, atacul cere, pentru artilerie o cheltuielă considerabilă de muniții și pentru trupele de asalt, o sforțare fizică și morală fără pereche. O asemenea întreprindere nu poate să reușească decât dacă întăriturile dușmane au fost aproape distruse de artilerie. Prin urmare, trebuie să se arunce mil de obuze pe un spațiu foarte restrâns.

Când infanteria lese din tranșee, dacă una sau două mitraliere dușmane rămân încă în acțiune, dacă artileria adversarului isbutește să execute tiruri de baraj, infanteriștii străbat o adevărată zonă a morții. În sfârșit, după ce s'a luat tranșeea, trebuie pusă în stare ca trupele să se poată menține în ea și aceasta sub bombardarea unei artilerii care cunoaște admirabil pozițiunile.

Se înțelege că, în aceste condiții, marile atacuri forțate nu se pot urma în acord neîntrerupt. Pregătirea lor cere un timp foarte îndelungat; trebuie potrivit te-

renul printr'o îndelungată observație cu periscopul, pentru a cunoaște cu o exactitate absolută pozițiunile dușmanului. Pe de altă parte, cerințele consumației munițiilor și pierderile pe cari le impun asemenea atacuri, mărginesc neapărat durata și numărul lor.

Situația în Persia.

Teheran. — Ag. Westnik. — Guvernul a lansat în întreaga provincie o circulară telegrafică vestind populațiunea și clerul de hotărârea șahului de a nu mai părăsi Teheranul în urma restabilirii relațiilor sincere și amicale cu Rusia. Circulara cere populațiunei să aibă o atitudine conformă cu această hotărâre. În același timp șahul a publicat un apel analog poporului confirmând hotărârea șahului și guvernului persan de a tinde la dezvoltarea vechilor legături de prietenie unind Rusia cu Persia. Ministrul Germaniei, care se aștepta la plecarea șahului și a trimis chiar într'o întâmpinare sa un agent militar, a plecat la Ispahan. Se anunță că ambasadorul Turciei se află la 25 verste de Teheran și caută prin emisari să influenteze pe șah și pe miniștrii săi.

Apropiata ofensivă rusească. — Scopul vizitei țarului pe frontul de luptă.

Stockholm. — Vizita țarului pe front se datorește faptului, că țarul a dorit, ca el personal să îmbărbăteze soldații ruși cari luptă pentru Rusia și victoria ei. Vizita țarului a îmbărbătat trupele, cari erau foarte demoralizate pentru începerea unei noi campanii de iarnă. Afară de acest scop, țarul a voit să aibă păreriile tuturor comandanților de armate. În acest scop generalii Radko Rimitriev, Brusilov, Kuropatkin, Ivanov Rusky și Danilov au fost chemați la o consfătuire, ținută sub președinția țarului. S'au stabilit definitiv nouile planuri de luptă rusești, hotărându-se începerea unei ofensive energice.

Planul lui Polivanov, ministrul de războiu, a căzut, și este așteptată din moment în moment căderea lui. Urmașul lui ar fi Kuropatkin, comandantul Petrogradului.

Acțiunea Rusiei contra Bulgariei.

București. — Ziarul „Universul” din București primește o telegramă din Dobrogea după care, o puternică flotă rusă compusă din 3 dreadnoughturi și alte 15 vase de războiu s'au îndreptat spre coasta bulgară.

Din Copenhaga se anunță că formarea armatei rusești din Balcani, este aproape terminată. La Odesa și în jurul ei staționează șase corpuri rusești de armată, compuse din soldați cari n'au fost încă pe front, și din trupe retrase de pe alte fronturi rusești. Aceste trupe sunt provăzute cu multă artilerie și muniții de fabricat francez. Are multe trupe de cavalerie, ceea ce denotă că nu e chestia de o debarcare. Kuropatkin a sosit deja la Odesa.

Lui „Corriere della Sera” i se anunță din Londra: Ziarele primesc din Salonica știrea că țarul a adresat lui Pașici o telegramă, în care-i anunță că n'are să treacă o săptămână și Rusia va începe ofensiva contra Bulgariei.

Din Giurgiu se anunță: La Rusciuc s'au făcut concentrări de-o armată de patruzeci mil oameni. Toate școlile și edificiile Publice s'au reținut pentru scopuri militare. Autoritățile orașului se îngrijesc de alimentarea soldaților. La Rusciuc sosesc în permanență transporturi de muniții.

Conferența împătritei înțelegeri la Paris.

Milano. — „Idea Nazionale” anunță că la conferența din Paris a împătritei înțelegeri Italia va fi reprezentată prin ambasadorul ei la Paris Tittoni și doi ofițeri de rang înalt.

Ambasadorul francez din Roma la Paris.

Roma. — Ambasadorul francez Barrere, care zilele din urmă a avut dese întrevederi cu ambasadorul român prințul Ghica, a plecat la Paris.

Serbia ocupată, sub paza armatei bulgare.

Berna. — Despre situația din Balcani, „Journal des Debats” scrie următoarele: Armata sârbă retrasă, se poate cobori cu multă ușurință din Albania și Muntenegru pentru ca să reînceapă la Vardar ofensiva cu trupele aliate ajutate. Puterile centrale vor avea prea

PENTRU „CARTEA DE PAUR ROMÂNEASCĂ”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie

::: :: săvârșită de eroii noștri. ::: ::

puțin folos din victoriile bulgare și germane, dacă continuele temeri de *atac din partea Sârbilor* trebuie să le rețină o parte însemnată a armatei. Ocuparea Serbiei nu este avantajoasă pentru puterile centrale decât în cazul dacă pentru *Paza ei armata bulgară este de ajuns*. Lipsa de alimentație și comunicarea extrem de grea provoacă situația în care *o țernare în Macedonia pretinde jertfe enorme*. Astfel e foarte probabil că *Germania va încerca toate posibilitățile pentru ca să câștige de partea sa România și Grecia*.

Remanierea guvernului austriac.

Viena. — Iminentele reforme în politica internă și a organizării comerciale și financiare fac necesară remanierea guvernului austriac. S'a anunțat că guvernorul Austriei inferioare baronul *Bienert* se depărtează de la postul său din motive sanitare. Afară de el vor ieși din cabinet 3 miniștri: *Schuster*, de comerț, baronul *Engel*, de finanțe, și *Heinold*, de interne.

S'a luat deciziuni și la complinirea acestor portofolii. Ministru de interne va fi numit prințul *Hohenlohe*, fostul guvernor al Triestului, ministru de finanțe cav. *Leth*, directorul casei de păstrare a postelor, iar ministru de comerț *Dr. Spitzenmüller*, președintele Băncii de credit austriacă, fost vicepreședinte al direcțiunii financiare regnicolare austriece. În locul baronului *Bienert* M. Sa îl va numi guvernor al Austriei inferioare pe *von Bleyleben*, actualul guvernor al Moraviei. Remanierea aceasta probabil va avea loc în zilele prime ale lui Decembrie și are totodată semnificația unei *schimbări a sistemului*.

Partidele din camera austriacă țin aparte dese conferințe, în cari se discută chestia *restabilirii capabilității de acțiune a parlamentului și atitudinea pe care să o ia față cu evenimentele ce au să vină*.

Răspunsul Greciei în consiliul de miniștri italian.

Lugano. — Consiliul de miniștri italian care a durat 4 ore, s'a ocupat aproape exclusiv cu chestia politică. S'a discutat în primul rând situația internațională. Ministrul de externe *Sonnino*, a raportat despre tratativele împătritei înțelegeri cu Grecia, cetind la sfârșit răspunsul Greciei.

Consiliul s'a mai ocupat cu *Situația parlamentară italiană*. Primul ministru *Salandra* a adus la cunoștința consiliului, că va lua cuvântul în cameră îndată la prima ședință. Camera va autoriza pe președinte să adreseze telegrame regelui și primului ministru, expunând dorințe de învingeri. Similar va lua hotărâre și senatul.

S'a mai discutat situația critică a *Pietei de mătășă*. Guvernul se va adresa din nou *Angliei ca să-i dea cărbuni Italiei* și îl va ruga pe guvernul englez ca să suspendeze măsurile recente de restricțiune ce privește importul de cărbuni.

Antanta își întărește trupele în Balcan.

Berlin. — Lui „Lokalanzeiger” i se anunță din Salon: Francezii și Englezii au trimis de 4 zile 6 *regimente pe front* și se străduiesc mai cu seamă ca să întregească artileria. La Salon au sosit noi trupe și mari cantități de material de războiu, precum și o nouă misiune sanitară. Se vestește, că *Englezii voiesc să trimită trupe la frontiera Bulgariei prin Cavalla*.

Corpul diplomatic din Serbia în Muntenegru.

Rotterdam. — Se anunță din Roma: O telegramă datată din 25 Noemvrie din *Andreievita* anunță că miniștrii italian, francez, englez și rus din Serbia au sosit în 24 la *Andreievita*. (*Andreievita*, comună muntenegrină pe cursul superior al Limului, la 40 klm. spre apus dela Ipek).

Intărirea armatei egiptiene.

Berlin. — „Times” anunță din Cairo: În *Australia* se formează 3 noi brigade de artilerie și coloane de alimentație, cu cari vor fi întărite trupele engleze din Egipt. Brigadele de artilerie probabil își vor avea sediul în *Seymour*, Walesul de sud nou și în *Victoria*.

Lupte la canalul Suez.

Lugano. — „Ordin” anunță din Cairo: În 7 Noemvrie *dușmanul a întreprins mai multe*

atacuri împotriva canalului Suez. Au atacat 5 mii oameni infanterie și artilerie, iar Englezii s'au apărat *Slobozând apă peste regiuni întinse*. În Egipt sosesc mereu trupe numeroase, dar indigenii se arată tot mai ostili. Senussi, a căror căpetenie s'a vândut Englezilor, sunt ținuți în frâu cu greu. O misiune specială a plecat în 10 c. din Egipt pentru ca să liniștească triburile șovăitoare.

INFORMAȚIUNI

Arad, 29 Noemvrie 1915.

Clacă.

Sapte fete torc din fuilor, șapte fete plâng.
Bătrânul scripcar își sdrângănește strunele, căci vântul urlă la ferestă.
Și șapte fete torc din fuilor și firul îl dăpână din suflet. Și firul este tot mai negru și lacrimile se leagă în salbă.
Bătrânul scripcar cântă din strune, căci vântul urlă la ferestă.
Au fost șapte flăcăi rumeni, inima lor curată, ochii frumoși, părul ca pana corbului, dinții ca măgelele.
Și plugul fugea sub mâna lor și doina li-o goneau ciocârlii și brazda pe care-au arat, încercuia o lume.
Au fost șapte flăcăi și șapte leșuri s'au făcut și nimeni nu i-a sărutat, căci corbiș sătui au zăcut pe inima lor și ciocul corbilor i-a îndrăgit.
Și șapte fuioare sbârânăle și șapte fete plâng.
Și bătrânul scripcar aruncă lemnul sunător și-și îngroapă fața hohotind în mână...
Firul se țese din suflete, șapte fete torc, toată noaptea torc.
Și palide le află zorile, căci firul nu se mai sfârșește.
Emil Isac.

Aviz colaboratorilor noștri.

Deoarece în urma războiului personalul nostru tehnic s'a redus foarte mult și fiindcă orice se tipărește în „Românul” are să treacă prin cenzură, ceea ce reclamă timp considerabil, rugăm onorații noștri colaboratori, ca lucrările lor pentru numărul de Crăciun al acestui ziar să binevoiască a le trimite la adresa dlui V. Goldiș cel mult până în 10/23 Decembrie, căci orice lucrare, ce va sosi după acest termen, va fi imposibil să apară în acel număr.

Instalarea canonicului *Dr. Ambrosiu Chețianu*. Duminecă la sărbătoarea ss. Arhangeli, a avut loc în Blaj instalarea solemnă a nou numitului canonic, actualul director al gimnaziului nostru de acolo.

La începutul s. liturghii Exc. Sa părintele mitropolit Victor, îmbrăcat în odăjdii, asistat de membrii capitulari și preoți gremiali conlurgisitori, a dat citire diplomei regale, prin care se confirmă alegerea de canonic, făcută din partea Ven. Capitlu. Părintele canonic *Dr. Vasile Suci* este promovat la stalul rămas vacant în urma morții canonicului *G. Munteanu*, iar la stalul celui mai tânăr canonic e promovat *Dr. Ambrosiu Chețianu*. Astfel, umplându-se și golul rămas pe urma regretatului prepozit, prin viitoarea alegere a canonicului teolog, Capitlul blăjan va fi pe deplin completat.

Noul canonic duce în sinul Capitlului cunoștințele valoroase câștigate cu multă osteneală, energie de muncă ce a dovedit-o în decursul carierei de profesor și mai pe urmă de director gimnazial.

Din parte-ne îi dorim viață îndelungată, pentru a-și putea valida și de aici înainte frumoasele calități ce-l împodobesc, pentru binele bisericii și a neamului nostru.

Nunțul papal din Germania la Roma. Se anunță din Lugano: Nunțul papal *Hartmann* a cerut prin intermediul Spaniei să i se permită călătoria peste Italia la Roma, pentru a putea lua parte la ședințele consistorialului. Italia a admis imediat, punând la dispoziția nunțului papal un tren special. În ședințele consistorialului se vor întâlni pentru prima oară *Mercier* cu *Hartmann*; reprezentantul Belgiei cu al Ger-

maniei. Papa speră că prin intermediarul lor îi va succeda să obțină armistițiu de 5 zile dela beligeranți.

Oaspeți suedezi la Paris. Din Paris se telegrafiază: Zilele trecute au sosit la Paris câțiva distinși Suedezi, vizita cărora a fost așteptată aici cu mari nădejdi și planuri. Unul dintre musafiri este fostul ministru de finanțe baronul *Adelsvard*, deputații: *Koch* și baronul *Palmstjerna*, senatorul *Baclström* și mai mulți ziaristi de seamă. Li s'a făcut primire festivă și în programa vizitei sunt și punctele următoare: audiența la președintele republicei, deșu dat de consiliul extern al camerei, vizitarea fabricilor de muniții, spitalelor militare și a unui lagăr de prizonieri.

Studenti slavi la universitățile rusești. „Rjeci” anunță că ministrul de culte rus *Ignatiev* a publicat un circular prin care studenții germani și austro-ungari de naționalitate slavă, îndeosebi cei din Galitia, au permisiunea să cerceteze școlile superioare rusești. Bine înțeles aceasta îngăduință se referă și la acei studenți universitari slavi cari sunt cetățeni ai statelor dușmane cu Rusia.

Ultima oră.

IMPĂRATUL WILHELM A SOSIT LA VIENĂ.

Viena. — Împăratul Wilhelm al Germaniei a sosit aci azi, Luni, dimineața.

INTERVENȚIA GUVERNULUI ROMÂN LA SOFIA.

București. — D. Em. Porumbaru, ministru de externe primind din partea dlui Dr. Anghelescu ministrul lucrărilor publice, raportul relativ la acostarea vasului român „Măgurelo” de către un torpilor bulgăresc, a luat dispoziția să se intervină de urgență pe lângă guvernul bulgar pentru a se lua măsuri ca vasele și torpiloarele bulgărești să nu mai acosteze în viitor vasele românești.

MINISTRUL FRANCEZ DENYS-COCHIN -- LA BUCUREȘTI.

București. — Ziarele află, că ministrul francez d. Denys-Cochin este așteptat la București. Ministrul francez va urma negocierii cu guvernul român.

KITCHENER NU VA MERGE ÎN INDIA?

Berlin. — Ziarul „Telegraf Union” vestește din Londra, că în desaccord cu toate celelalte știri, vestile oficiale afirmă că nu poate fi vorba de trimiterea lui *Kitchener* în India. În curând va conduce operațiunile pentru îndepărtarea Germanilor dela Constantinopol și Egipt, apoi apărarea Egiptului, dacă Germanii vor pătrunde totuș acolo.

CĂLĂTORIA LUI ENVER-PASA.

Sofia. — Ag. bulgară. — Ministrul de războiu al Turciei, *Enver-pașa*, în trecerea sa prin gara din Sofia, a fost salutat de generalul *Naidenoff*, ministrul de războiu al Bulgariei și de mareșalul curții, generalul *Savoff*.

MINISTRUL GREC PSYCHAS LA VIENĂ.

București. — D. Psychas, ministrul Greciei în București, a plecat la Viena.

BULGARIÎ ÎN FAȚA PRIZRENULUI.

Budapesta. — Se anunță dela cartierul presei: Armata generalului *Köves* a ajuns până a *Rudnik*. De aci până la *Ipek* sunt 30 kilometri. Trupele bulgare înaintază repede spre *Diakova* și *Prizren*. Bulgarii au ocupat cu un asalt puternic *Crnojle-Planina*. Mâne vor avea să fie în fața *Prizrenului*.

Aliații se găsesc spre vest dela linia *Ipek-Prizren*, la 60 chilometri dela Marea Adriatică.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

: SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, învătări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**